

Fitoterápia a háziorvoslásban

Emésztőszervi bántalmak, megbetegedések terápiája II.

Dr. Csupor Dezső

Szegedi Tudományegyetem, Farmakognóziai Intézet

Az emésztőszervi bántalmak fitoterápiás kezelési lehetőségeivel foglalkozó cikk második részében az epeelválasztási problémák és a puffadás esetén alkalmazható gyógynövényeket, gyógyhatású szereket mutatom be.

Cholagogumok

Az epeelválasztás vagy -elfolyás zavarai komoly emésztési problémákat okozhatnak. Az epe elfolyásának szabályozásában az epehólyag és az Oddi-sphincter a legjelentősebb tényező, az epeutak szerepe elhanyagolható. Az Oddi-sphincter működésének szabályozásában az idegi, az epehólyag esetében a hormonális mechanizmus (főleg a kolecisztokinin) játszik nagyobb szerepet. Az epehólyag hypotóniás dyskinesise, az Oddi-sphincter hypertóniás vagy hypotóniás dyskinesise egyaránt panaszokat okozhat, az utóbbi elváltozás azonban ritkán, ezért egyesek nem is tekintik önálló kórképnek. A sphincter hypertóniás dyskinesise a hólyag feszülése által kiváltott fájdalom miatt epekövesség gyanúját keltheti. Az egyértelmű diagnózis felállítására több diagnosztikus módszer ismert. Fontos a kórképet elkülöníteni az epekő által kiváltott panaszoktól, mivel utóbbi műtétilag gyógyítható. Amennyiben epekövesség esetén a műtét nem lehetséges, vagy ha a panaszokat a sphincter görcse okozza, a gyógyszeres terápia kiegészítőjeként javasolhatjuk a betegeknek görcsoldó hatással rendelkező gyógynövények használatát. Kerülendő a zsíros és csípős ételek fogyasztása, mivel a zsír és a kapszaicin a sphincter görcsét válthatja ki. Ugyanilyen okból alkoholt vagy koffeint tartalmazó italok fogyasztása sem javasolt.

Az epehólyag csökkent összehúzódnó képessége főleg dyspepsiás panaszokat okoz. A kontraktilitást kolekinetikumokkal, köztük prokinetikus gyógyszerekkel (metoclopramid, cisaprid, domperidon) fokozhatjuk, de számos gyógynövényt is alkalmazhatunk hasonló céllal.

Csökkent epetermelés kezelésére koleretikus hatású anyagokat alkalmaznak. Ide sorolhatók a nátrium-szulfát-tartalmú gyógyvizek, valamint számos gyógy-

növény.

Cholagogumokat gyakran epekő által kiváltott panaszok enyhítésére alkalmaznak. A kialakult gyulladás, görcs és fájdalom átmenetileg gyógyszeresen kezelhető, a végleges megoldás azonban rendszerint a műtét. Korábban a cholagogumokkal történő kezelés előnyeként említették, hogy az epekiáramlás fokozásával a kialakulóban lévő epeköveket és a retrográd úton epeutakba jutó baktériumokat a fokozott epetermelés vagy epekiáramlás eltávolíthatja. Ez az előny akár hátránnyá is válhat: bizonyítottan nagy epekővel rendelkező betegek esetében a cholagogumok alkalmazása ellenjavallt a kő elmozdulásából fakadó veszélyek miatt.

A cholagogumokat étkezés előtt legalább 30 perccel kell bevenni, ugyanis a hatás maximumának eléréséhez legalább ennyi időre van szükség. Az alkalmazott drogok nagy része keserűanyagot tartalmaz.

A FoNo VI. cholagog készítményei: Gutta cholagoga és Species cholagoga.

Orvosi zsálya

A COMMISSION E ÁLTAL DYSPEPSIA ÉS EPEELVÁLASZTÁSI ZAVAROK KEZELÉSÉRE AJÁNLOTT DROGOK KESERŰANYAG-TARTALMÚ DROGOK				
Név	Tartalom	Alkalmazási terület	Igazolt hatás	Figyelmeztetés
Boldo folium (boldolevél, Peumus boldus)	Illóolaj, alkaloidok, flavonoidok	Dyspepsia, epeelválasztási zavarok, gyomor-bélrendszeri görcsök enyhítése. 3 g drogból készítsünk teát.	A drog hatását elsősorban boldin nevű alkaloidjának tulajdonítják. A boldin és a növényi kivonat szabadgyökfógo (ennek következményeként cytoproctív, hepatoproctív és antioxidáns), valamint gyulladásgátló, antipiretikus, koleretikus és enyhe laxatív hatását állatkísérletek bizonyítják.	
Chinae succirubrae cortex* (kínakéreg, Cinchona succirubra)	Kínaalkaloidok, keserűanyagok, flavonoidok, növényi savak	Dyspepsia és étvágytalanság kezelése. Naponta 1-3 g drogból készült teát több részletben fogyasztathatunk.	Gyomornedv- és nyáleválasztást fokozó hatása bizonyított.	Allergiás reakciót válthat ki. Túladagolása vagy nagyon hosszú ideig tartó használata esetén mérgezési tünetek (hallás- és látászavar) jelentkezhetnek.
Cynarae folium (articsókalevél, Cynara scolymus)	Keserűanyagok, flavonoidok, aromás savak, cserzőanyagok és nyálka	Epehajtó, májvédő, koleszterinszint-csökkentő hatású drog. Dyspepsiás panaszok esetén articsóka-tartalmú készítmények alkalmazása javasolható, mivel hatásossága számos klinikai vizsgálatban igazolt, és cholagog hatásán kívül számos előnyös hatással rendelkezik. Napi adagja 6 g szárított drog.	A növény kivonatának koleretikus hatását placebo-kontrollált, kettős vak vizsgálatok igazolták, ezen felül a drog koleszterinbioszintézis-gátló és hepatoproctív hatását is bizonyították in vitro. A koleszterinszint-csökkentő hatást hosszú ideig articsókakészítménnyel kezelt betegcsoport vizsgálatával is igazolták. Az LDL-oxidáció gátlásával az atherosclerosis patogenezisét is gátolja. Hat héten át naponta 1500 mg-os dózisban alkalmazott száraz kivonat szignifikánsan csökkentette a dyspepsiás tüneteket (zsírintolerancia, puffadás, flatulentia, székrekedés, hasi fájdalom, hányinger).	Eddig nem írtak le nemkívánatos mellékhatást vagy gyógyszerkölcsonhatást. Allergia kialakulhat. Epeút-elzáródás esetén ellenjavallt.
Stoechados citrinae flos (homoki szalmagyopár, Helychrisum arenarium)	Illóolaj, keserűanyagok, flavonoidok	Koleretikus, emésztőnedvelválasztást serkentő hatású. Naponta 3x1 g drogból készült teát fogyasztathatunk.		

Egyéb, a cikk első részében már bemutatott, keserűanyag-tartalmú drogok: Absinthii herba*, Achilleae herba*, Angelicae radix, Aurantii pericarpium*, Centaurei herba*, Cichorii herba et radix, Cardui benedicti herba*, Gentianae radix*, Harpagophyti radix, Marrubii herba*, Trifolii fibrini folium*, Taraxaci herba et radix

Egyéb, a cikk első részében bemutatott, illóolajtartalmú drogok: Coriandri fructus, Galangae rhizoma

Jelen cikkben később ismertetésre kerülő drogok:

Aetheroleum carvi, Aetheroleum foeniculi, Aetheroleum menthae piperitae, Anisi fructus, Carvi fructus, Cinnamomi cortex, Foeniculi fructus, Melissa folium, Menthae piperitae folium

Kerti rozmaring

A COMMISSION E ÁLTAL DYSPEPSIA ÉS EPEELVÁLASZTÁSI ZAVAROK KEZELÉSÉRE AJÁNLOTT DROGOK				
ILLÓOLAJ-TARTALMÚ DROGOK				
Név	Tartalom	Alkalmazási terület	Igazolt hatás	Figyelmeztetés
Cardamomi fructus* (kardamomtermés, Elettaria cardamomum)	Illóolaj	Cholagog hatású, dyspepsia kezelésére. Virosztatikus hatása is van.		
Curcumae rhizoma (kurkuma), Curcuma longa, C. xanthorrhiza)	Illóolaj, kurkuminoidok, aromás savak, keserűanyagok	Gyomornedv-elválasztást fokozó, koleretikus és kolekinetikus hatású drog. Hatását részben kurkumintartalmának tulajdonítják, de a nyers kivonat hatásosabb a tisztított hatóanyagánál. A Curcuma longa-t főleg fűszerként, a C. xanthorrhiza-t gyógynövényként alkalmazzák. Cholagog hatasukat tekintve egyenértékűek. 0,5-1 g drogot vagy a belőle készült teát naponta 2-3 alkalommal fogyaszthatunk.	Koleretikus, antihepatotoxikus, anti-hyperlipidaemiás, gyulladásgátló és antibakteriális hatását számos vizsgálat igazolta. Az E-vitaminnál hatékonyabb antioxidánsnak bizonyult.	
Harunganae madagascariensis cortex et folium (harungakéreg és -levél, Harungana madagascariensis)	1,8-dihydroxi-antracén-szarmazékok (harunganin, madagaszcín, hipericin)	Dyspepsia, elégtelen hasnyál-elválasztás kezelése. Drogként nem alkalmazzuk, készítmények része.		Pancreatitis, epekő esetén nem alkalmazható.
Juniperi galbulus* (boróka-tozobogyó, Juniperus communis)	Illóolaj, diterpének	Dyspepsia, puffadás kezelése. Tradicionálisan vizelethajtóként alkalmazták. 2-3 g drogból készült teát naponta 3-szor alkalmazhatunk.	Vizelethajtó hatását állatkísérletekben nem tudták igazolni. Kivonata patkányokon vérnyomáscsökkentő hatást mutatott. Állatkísérletben kiváltott diabetesben az inzulin koncentráció változtatása nélkül csökkentette a vércukorszintet.	Hosszú ideig alkalmazva vesekárosodást okozhat.
Raphani sativi radix (kerti retek, Raphanus sativus)	Illóolaj, glukoizinolátok	Dyspepsiás panaszok, különösen az epehólyag dyskinesijájának kezelésére. Felső légúti hurut kezelésére is ajánlott.	Koleretikus és kolekinetikus hatását humán vizsgálat bizonyítja.	
Rosmarini folium (rozmaryinglevél, Rosmarinus officinalis)	Illóolaj, fahéjsavszarmazékok, flavonok	Dyspepsia kezelése. 2 g drogból készült teát naponta több alkalommal fogyaszthatunk.	Antivirális, antimikrobás hatása van. Májvédő, cholagog hatását állatkísérletekben bizonyították.	
Salviae folium* (zsályalevél, Salvia officinalis)	Illóolaj, fahéjsavszarmazékok, keserűanyagok, cserzőanyag	Dyspepsia kezelése, izzasztás. Teáját toroköblögetőként, szájvízként alkalmazhatjuk. 1-2 g drogból készült teát naponta többször fogyaszthatunk.	Antivirális és antimikrobás hatása bizonyított. Állatkísérletben vérnyomáscsökkentő hatást mutatott. Koleretikus és spasmolyticus hatása állatkísérletben, ill. in vitro igazolt. Humán kísérletben antidiabetikus hatást mutatott.	
Zingiberis rhizoma (gyömbérgyökér, Zingiber officinale)	Illóolaj, növényi savak	Dyspepsiás panaszok kezelése, hányinger csillapítása. 2-4 g drogból készíthetünk teát.	Hányinger-csillapító hatását igazolt antiszerotoninerg mechanizmusával magyarázzák. Több összehasonlító klinikai vizsgálatban (cinnarizin, szkopolamin, dimenhydrinat, cyclizin vs drog) a szintetikummal megegyező mértékű hatást mutatott, mellékhatások nélkül.	A Commission E monográfia nem ajánlja a drog alkalmazását terhesség alatti hányinger csillapítására.

* a drog hivatalos a VII. Magyar Gyógyszerkönyvben, vényen rendelve 90%-ba támogatott

EGYÉB HATÓANYAGOT TARTALMAZÓ DROGOK

Név	Tartalom	Alkalmazási terület	Igazolt hatás	Figyelmeztetés
Cardui mariae fructus (máriatövis-termés, Silybum marianum)	Szili-marinkomplex, fitoszterolok, flavonoidok, fehérje	Májvédő, dyspepsiás panaszok enyhítése. Segíti a máj regenerálódását, krónikus májbántalmakban javallott. 3 g drogból készült teáját naponta többször fogyaszthatjuk.	Hepatoprotektív hatását randomizált, placebo-kontrollált, kettős vak humán vizsgálat igazolja. A hatásért felelős szilimarinkomplex stabilizálja a májsejtmembránokat, szabadgyökfogó és a májsejtek regenerálódását fokozó tulajdonsággal bír. Máriatövis-kivonatot számos gyógyszer (pl. Legalon, Silymarin L. F. M., Hegrimarin) tartalmaz.	Mellékhatását nem írták le.
Hyperici herba (orbáncfű, Hypericum perforatum)	Illóolaj, naftodiantron- és floroglucinszármazékok, flavonoidok	Depresszió, pszichovegetatív ártalmak terápiája. Csökkenti a nyálkahártyák gyulladását, epehólyagbántalmakban hatásos. Nyugtató hatásának köszönhetően pszichovegetatív eredetű emésztési panaszok kezelésében javasolható.	Több mint 30 klinikai vizsgálat igazolta nyugtató hatását. A legutóbbi eredmények valószínűsítik, hogy a több mechanizmuson keresztül kialakuló hatás legjelentősebb része a hiperforin szerotonin újrafelvételét gátló hatása. Orbáncfű-tartalmú készítmény már gyógyszerként törzskönyvezték is elérhető (Remotiv filmtabletta).	A hipericin fotoszenzibilizáló hatású lehet világos bőrűek esetében.

Gyógyhatású készítmények

Görcsoldók, anticholinergiek, propulsivok

Dr. Kleinschrod's Wörishofeni görcsoldó cseppek
(Anserinae herba, Artemisiae herba, Melissa folium, Valeriana radix, Chamomillae flos, Millefolii herba, Uzarae radix, Foeniculi fructus, Carvi fructus)

Gyomor-, bél-, epe- és vesegörcsök oldására javasolható. Figyelmeztetés: alkoholtartalmú.

Epebetegségek terápiája

Cholasyl epecsepp

(Aetheroleum foeniculi, Aetheroleum menthae piperitae, Aetheroleum cinnamomi, mentol)

Étvágyjavító, epeelválasztást fokozó, karminatív hatású.

Cholavit cseppek

(Achilleae herba, Menthae piperitae folium, Carvi fructus, Cardui benedicti herba, Rhei rhizoma)

Epehajtó, epeműködést elősegítő, epekőképződést gátló készítmény.

Figyelmeztetés: a rebarbara-gyökértörzs (Rhei rhizoma) antrakinontartalma miatt alhasi vérbőséget válthat ki, ezért terhességben, hipertóniában ellenjavallt. Kiválasztódik az anyatejjel, ezért csecsemőknél is hasmenést okozhat.

Cirkulin articsóka drazsé

(Extractum cynarae folium)

Cholagog, hepatoprotektív, koleszterinszint-csökkentő hatású készítmény.

Galexier gyógykeserű

(Cynarae folium, Taraxaci herba, Gentiana radix, Curcumae longae rhizoma, Millefolii herba, Chamomillae herba, Foeniculi fructus, Zingiberis rhizoma, Aurantii pericarpium, Cardui benedicti herba, Cardamomi fructus, Trifolii fibrini folium, Absinthii herba)

Májvédő, epetermelést serkentő, enyhe görcsoldó, szélhajtó, gyulladáscsökkentő. Figyelmeztetés: ellenjavallt súlyos májműködési zavarok, májelégtelenség, epevezeték-elzáródás, epehólyag-gyulladás esetén. Alkoholt tartalmaz.

Gallmed tablettá

(Sennae folium, Foeniculi fructus, Absinthii herba, Marrubii herba, Althaeae radix, Liquiritiae rhizoma et radix, Menthae piperitae folium, Chole bovinum sicc. seu conc.)

Az epetermelés és az epeutak működési rendellenességeivel összefüggő panaszok csökkentésére, emésztési panaszok megszüntetésére alkalmazható. Szarvasmarhaepét is tartalmaz. Figyelmeztetés: az első néhány napban enyhe hasmenés, valamint a tabletták bevétele után rövid ideig tartó émelygés előfordulhat. Ha a panaszok elviselhetetlenek, a tablettá szedését abba kell hagyni. Ne adagoljuk szétörve, mert rendkívül keserű. A szennalevél (Sennae folium) antranoglikozid tartalma miatt alhasi vérbőséget válthat ki, ezért terhességben, hipertóniában ellenjavallt. Kiválasztódik az anyatejjel, ezért csecsemőknél is hasmenést okozhat.

INFI-TRACT N cseppek

(Angelicae radix, Zedoariae rhizoma, Carlinae radix, Gentiana radix, Chelidonii herba, Scopoliae

carniolicae radicis extractum siccum, Myrrha, Croci stigma) Epe kiválasztást fokozó, emésztést elősegítő, görcsoldó, enyhe hashajtó, gyulladáscsökkentő. Figyelmeztetés: alkoholt tartalmaz. Fényérzékenyítő hatású.

Dr. Kleinschrod's Wörischhofener Leber- und Galenpflege tableta

(Chelidonii herba, Curcumae rhizoma, Agrimoniae herba, Taraxaci radix cum herba, Raphani radix, Frangulae cortex, Cichorii radix, Cardui mariae herba, Carvi fructus, Salviae folium, Berberidis radix, Millefolii herba) Epehajtó, szélhajtó, görcsoldó, gyulladáscsökkentő hatású, enyhe hashajtó hatása is van. Figyelmeztetés: a kutyabengekéreg (Frangulae cortex) antrakinon-tartalma miatt alhasi vérbőséget válthat ki, ezért terhességben, hypertóniában ellenjavallt. Kiválasztódik az anyatejfel, ezért csecsemőknél is hasmenést okozhat.

Mecsek epehajtó tea

(Agrimoniae herba, Bardanae radix, Cichorii radix, Frangulae cortex, Hyperici herba, Menthae piperitae herba, Achilleae herba) Epe kiválasztást fokozó, enyhe görcsoldó, enyhe hashajtó. Figyelmeztetés: érzékeny bőrű egyéneken napfényérzékenység léphet fel.

Menthachol epecsepp

(Mentholum, Aetheroleum menthae piperitae) Epe kiválasztást segítő, epegörccs csökkentésére, haspuffadás enyhítésére.

Pudínbara kapszula

(Aetheroleum menthae piperitae, Aetheroleum menthae spicatae) Emésztési zavarok, megelőzésére, az epe kiválasztás és az epehólyag működési zavarainak megelőzésére javasolható. Figyelmeztetés: súlyos májműködési zavarok, epeutak elzáródása esetén ellenjavallt.

Raphachol granulátum és tableta

(Extractum raphani sativi nigri, Aetheroleum foeniculi) Epe működés serkentésére, emésztési zavarok – puffadás, teltségérzet – csökkentésére javasolható.

A puffadás és a flatulentia gyógyszerei

A puffadás és a flatulentia oka a felszívódás mértékét meghaladó mennyiségű gázképződés a gyomor-bélrendszerben. A kiváltó ok gyakran gyulladós bélbetegség, elégtelen epe- vagy bélnedvtermelés, de leggyakrabban az elfogyasztott táplálék

minősége okozza a puffadást. Bár a tünetek nem súlyosak, mégis komolyan befolyásolják a beteg közérzetét, étvágycsökkenés és alvászavar révén rontják az életminőséget.

A tünetek enyhítésére karminatív hatású gyógynövényeket alkalmazunk, melyek túlnyomó többsége illóolajat tartalmaz. Az ízérző receptorok és a gyomor nyálkahártya izgatásával fokozzák az emésztőnedv kiválasztást, javítják az emésztést és az étvágyat. Az emésztés javításával, valamint az erjesztő baktériumokra kifejtett antiszeptikus hatásuk révén csökkentik a bélgázok keletkezését. Spasmolyticus hatásukkal csökkentik a görcsöt, valamint elősegítik a gázok távozását. Ezeket a drogokat étkezés közben kell fogyasztani.

A FoNo VI. karminatív készítménye a Gutta carminativa. Az Osztrák Gyógyszerkönyv, illetve a Németországban hivatalos vénymintagyűjtemény tartalmazza az alábbi előiratokat (1., 2. előirat).

Species carminativa ÖAB (Osztrák Gyógyszerkönyv)

Rp.

Menthae piperitae folium

Chamomillae anthodium

Calami rhizoma

Carvi fructus ana 25 g

1 evőkanál teakeveréket 1 csésze forró vízzel leönteni, 5-10 percig állni hagyni, majd szűrni. Naponta többször, étkezések között, frissen készítve fogyasztani.

Species carminativa ÖAB (Osztrák Gyógyszerkönyv)

Rp.

Menthae piperitae folium

Chamomillae anthodium

Calami rhizoma

Carvi fructus ana 25 g

1 evőkanál teakeveréket 1 csésze forró vízzel leönteni, 5-10 percig állni hagyni, majd szűrni. Naponta többször, étkezések között, frissen készítve fogyasztani.

Egyéb ajánlott drogok

Keserűanyag-tartalmú: Angelicae radix, Gentianae radix* Marrubii herba* Taraxaci herba et radix

Illóolaj-tartalmú: Aetheroleum menthae arvensis,

Cinnamomi cassiae cortex*

Gyógyhatású készítmények (A02D Felfúvódás elleni szerek)*Babynos cseppek*

(Foeniculi fructus, Coriandri fructus, Chamomillae anthodium)

Csecsemők és gyermekek emésztési panaszainak, felfúvódásának csökkentésére alkalmas.

Carminativum Hetterich cseppek

(Chamomillae flos, Melissa folium, Menthae piperitae folium, Carvi fructus, Coriandri fructus, Anserinae herba, Basilici herba, Foeniculi fructus, Aurantii pericarpium)

Emésztést elősegítő, karminatív, görcsoldó hatású.

Figyelmeztetés: alkoholt tartalmaz. A libapimpó (Anserinae herba) magas tannintartalma gyomorirritációt okozhat. Fotoszenzibilizáló.

Gastritec tableta

(Extractum raphani sativi nigri, Aetheroleum foeniculi, Tinctura chamomillae, bázisos bizmut-szalicilát)

A COMMISSION E ÁLTAL FLATULENTIA KEZELÉSÉRE AJÁNLOTT DROGOK

Név	Tartalom	Alkalmazási terület	Igazolt hatás
Carvi fructus*, Aetheroleum carvi* (köménytermés és -illóolaj, Carum carvi)	Illóolaj, zsírosolaj, flavonoidok, aromás savak	A kömény illóolajtartalmú „magját” (helyesen: termését) vagy annak kivonatát évszázadok óta alkalmazzák a népi gyógyászatban. Általában egyéb karminatív hatású drogokkal együtt szélhajtó teakeverékek komponense. Étvágyjavító, epetermelést fokozó hatása is van. Kisgyermek kezelésére is alkalmazható. Az illóolaj 1-2 cseppjét cukorra cseppentve alkalmazhatjuk. 1-2 kávéskanál drogból készült tea ugyanolyan mértékű hatást fejt ki.	Görcsoldó hatását in vitro vizsgálat bizonyítja.
Foeniculi fructus*, Aetheroleum foeniculi* (édesköménytermés és -illóolaj, Foeniculum vulgare)	Illóolaj, flavonoidok, aromás savak	A növény termése kiváló karminatívum és spasmolyticum, valamint expektoráns hatása is van. Kellemes íze miatt teákban ízjavítóként alkalmazzák. Teája hasmenést követően gyermekek kezelésére kiválóan alkalmas, mivel pótolja az elvesztett folyadékot is. Nem elhanyagolható szempont, hogy kellemes íze miatt a gyerekek nem utasítják vissza. 5-7g aprított drogból készíthetünk teát. Naponta 5-10 csepp illóolajat cukorra cseppentve fogyasztathatunk.	Görcsoldó, antimikrobás hatása igazolt.
Anisi vulgaris fructus*, Aetheroleum anisi*(ánizs és ánizs-illóolaj, Pimpinella anisum)	Illóolaj, flavonoidok, zsíros olaj, aromás savak	A köménynél gyengébb karminatívum, viszont expektoráns hatása jelentősebb. A hatást tudományosan alátámasztó, releváns vizsgálatok hiányoznak. 3 g drogból készíthetünk teát.	
Chamomillae anthodium, Aetheroleum chamomillae (kamilavirágzat és -illóolaj)	Illóolaj, szeszkviterpének, poliinek, kumarinszármazékok, flavonoidok, aromás savak, poliszacharidok	Karminatív hatása és kellemes íze miatt a gyermekgyógyászatban is alkalmazhatjuk. Gyulladáscsökkentő, görcsoldó és bakteriosztatikus hatású. 3 g drogból készült teáját naponta 3-4 alkalommal fogyasztathatjuk.	A gyulladáscsökkentő, görcsoldó, hámosító hatást számos vizsgálat igazolta. A drog antibakteriális és fungicid hatása is bizonyított.
Menthae piperitae folium* Aetheroleum menthae piperitae* (borsosmentalevél és -illóolaj, Mentha piperita)	Illóolaj, keserűanyagok, flavonoidok, triterpének	A gyomor-bélrendszer, valamint az epeutak görcsének oldása, cholagog hatású. Egy teáskanál drogból készített teát naponta 3-4 alkalommal fogyasztathatunk.	Antibakteriális, antivirális hatása igazolt. Görcsoldó, koleretikus hatását szintén bizonyították.
Melissae folium*(citromfű, Melissa officinalis)	Illóolaj, keserűanyagok, aromás savak, flavonoidok	Pszichés eredetű alvászavar, funkcionális eredetű emésztési panaszok enyhítése. 2-3 g drogból készült teát naponta többször fogyasztathatunk.	Görcsoldó és koleretikus hatása állatkísérletekben igazolt. In vitro körülmények között antivirális és antioxidáns hatását bizonyították.

Étvágyjavító, emésztést segítő, puffadást, gyomor-fájást csökkentő hatású.

Gastrosol cseppek

(Achilleae herba, Calendulae flos, Hyperici herba)

Étvágyjavító, epehajtó gyulladáscsökkentő hatású készítmény. Gyulladásos és pszichés eredetű gyomorpanaszok kezelésére is alkalmas. A cickafark és a körömvirág gyulladáscsökkentő, az orbáncfű szorongás elleni hatóanyagokat tartalmaz.

Gyermek teakeverék

(Chamomillae anthodium, Althaeae folium, Menthae piperitae folium, Foeniculi fructus, Anisi fructus)

Emésztést elősegítő, karminatív, görcsoldó, gyulladáscsökkentő. Négy hónapos kortól csecsemők is fogyaszthatják.

Iberogast csepp

(Iberis amarae herba, Angelicae rhizoma et radix, Carvi fructus, Cardui mariae fructus, Melissa folium, Chelidonii herba, Liquiritiae radix, Menthae piperitae folium, Chamomillae anthodium)

A készítmény a prokinetikus és görcsoldó Iberis amara kivonatot kombinálja nyolc ismert gyógynövény hatásával. Különböző eredetű dyspepsiák kezelésére javasolt.

Melius gyomorteá

(Chamomillae anthodium, Calendulae flos cum calicibus, Achilleae herba, Hyperici herba, Foeniculi fructus, Cynosbati pseudofructus)

Gyulladáscsökkentő, hámvédő hatású, gyomorbántalmak esetén gyomor- és nyombélfekély megelőzésére alkalmas lehet. Enyhe karminatívum, spasmolyticum.

Figyelmeztetés: fotoszenzibilizáló.

Montana csepp

(Lupuli strobili, Gentianae radix, Cinnamomi cortex, Aurantii pericarpium, Carvi fructus, Taraxaci radix, Menthae piperitae folium, Santali lignum rubrum)

Emésztést fokozó, étvágyjavító, szélhajtó hatású készítmény.

Stompax tableta

(Aetheroleum foeniculi, Aetheroleum carvi, Aetheroleum menthae piperitae, Aetheroleum chamomillae)

Karminatív, enyhe görcsoldó és gyulladáscsökkentő hatású.

Szélhajtó tea

(Chamomillae anthodium, Althaeae folium, Menthae piperitae folium, Foeniculi fructus, Anisi fructus,

Coriandri fructus)

Emésztést elősegítő, karminatív, enyhe görcsoldó, gyulladáscsökkentő.

Woodward's hascsikarás elleni gyógyvíz csecsemők részére

(Aetheroleum anethi fructus)

Szélgörcsök és puffadás enyhítésére javasolható.

IRODALOM:

The Complete German Commission E Monographs. American Botanical Council, Austin, Texas, 1998

Hänsel R, Keller K, Rimpler H, Schneider G: Hagers Handbuch der Pharmazeutischen Praxis (Band 4-6). Springer-Verlag, 1994

Hänsel R, Sticher O, Steinegger E: Pharmakognosie – Phytopharmazie. Springer, 1999

Draft Guidelines for Herbal ATC Classification. Uppsala Monitoring Centre, WHO Collaborating Centre for International Drug Monitoring, 2002

Schulz V, Hänsel R, Tyler VE: Rational Phytotherapy. Springer-Verlag, 2001

Pharmacopoea Hungarica, Editio VII. Medicina Könyvkiadó, Budapest, 1986

Dános B: Farmakobotanika – Gyógynövényismeret. Semmelweis Kiadó, Budapest, 1998

Gyógytermék Vademecum '95, '96, '97. Országos Gyógyszerészeti Intézet 1995, 1996, 1997

Pharmindex Zsebkönyv. MediMedia Információs Kft., Budapest, 2002

Petri G: Fitoterápia az orvosi gyakorlatban. Springer, Budapest, 1999

Schilcher H: Phytotherapie in der Kinderheilkunde. Wissenschaftliche Verlagsgesellschaft mbH, Stuttgart, 1999

Formulae Normales, Editio VI, Orvosi Kiadás. Medicina Kiadó, Budapest, 1987

<http://pharm1.pharmazie.uni-greifswald.de/> (2003. június 1-jén)